

A green-tinted photograph of a pond with lily pads and trees in the background. The text "Wetterwâlden" is overlaid in white.

Wetterwâlden

Wetterwâlden

Wetterwâlden: twee gezichten, één verhaal

Leven op water

Trynwâlden

Bûtenfjild

Met de monnik het veen in

De boer van de toekomst

Watertoerisme in 2030

Wetterwâlden, twee gezichten: één verhaal

Wetterwâlden lijkt vanuit de lucht gezien op een gebied met twee gezichten, twee gebieden die elkaar eerder tegenstaan dan dat ze ooit bij elkaar horen. Aan de ene kant heb je Trynwâlden en aan de andere kant Bûtenfjild. Deze gebieden herhalen een verhouding die op veel meer plekken in Nederland te zien is. Aan de ene kant smûk en iepen; het zand trekt rijke mensen aan, die hoog en droog bouwen en wonen, de openheid van het landschap waarderen. Aan de andere kant het natte, lage, vaak arme veenlandschap, daar waar het woest en ledig was, en misschien nog wel is. Daar wonen mensen voor brood op de plank, werken ze om te overleven.

Aan de ene kant: Trynwâlden

Trynwâlden is van oudsher een groen bosrijk gebied met statige states en hoge herenboerderijen, omgeven door prachtige parken. Het gras krijgt hier al eeuwen de kans om rustig te groeien en de bomen hebben diepe wortels in het zand. In Trynwâlden loop je in een andere tijd, het is een gebied met een lange en rijke geschiedenis. Al eeuwen dient het als 'buiten' voor de gegoede burgerij uit Leeuwarden.

Ooit zou Trynstje-muoi, zo heette ze volgens de legende, hier zeven zonen hebben gebaard. Ze was een weduwe en in het bezit van zeven grote boerderijen. Elk van haar zoons kreeg een boerderij en stichtte er zijn familie. Die boerderijen werden allemaal een dorp: Oentsjerk, Gytsjerk, Readtsjerk, Ryptsjerk, Tytsjerk, Wyns en Aldtsjerk. Als eerbetoon noemden deze zeven zonen het woud hier naar hun moeder en maakten er een sieraad van. Het is een parelketting geworden.

Aan de andere kant: Bûtenfjild

Bûtenfjild is een uitgestrekt en weids natuurgebied, waar water, rietvelden, moerassen en graslanden in elkaar overgaan. Het landschap straalt een stille, ongerepte schoonheid uit, met glinsterende sloten, meanderende meren en eilandjes van moerasbos. Rietkragen wiegen in de wind, en de open horizon biedt een weids uitzicht, waarin vogels zoals reigers en lepelaars te zien zijn. Dit gebied verandert met de seizoenen, van bloeiende waterplanten en kleurrijke kruiden in de zomer tot een ingetogen landschap in de winter, en nodigt uit tot ontspanning en het beleven van de natuurlijke omgeving.

Je kunt heel fijn wandelen, fietsen en varen over en rond de vele plassen en meren die het Bûtenfjild rijk is. Als het winter is en de temperatuur zakt onder het nulpunt is dit ook een van de eerste plekken in heel Friesland waar je kunt schaatsen. Het is belangrijk om te weten dat het hier gaat om natuureservaten die nog relatief onontdekt zijn, daarom hoeft je hier niet druk te maken om massa's toeristen - je kunt hier terecht als je avontuurlijk bent ingesteld.

Innige omhelzing

Vanuit de lucht zie je, als je beter kijkt, dat het water niet ophoudt met stromen als de grond verandert, zie je dat de Dokkumer Ee als hoofdader met de verschillende vaarten en sloten een groot netwerk vormt dat Trynwâlden met Bûtenfjild verbindt. Je kunt er niet omheen dat Trynwâlden en Bûtenfjild, of ze dat nou willen of niet, of de relatie altijd goed is geweest of niet, bij elkaar horen. En je ziet dat het water, dat het leven is van dit gebied, de twee voor altijd in een innige omhelzing heeft.

Wetterwâlden ademt water, was vroeger eigenlijk alleen begaanbaar en bewoonbaar dankzij het water. Al zien wij, die gewend zijn aan de auto en de trein, dat door ontwenning al lang niet meer zo goed. Dit gebied heeft alles te danken aan de grote en kleine waterwegen. Om dit landschap beter te begrijpen en te ervaren is een beleving over water essentieel. Op het water ervaar je niet alleen de rust en geniet je van het nu, maar pas op het water kun je de geschiedenis van dit gebied beter leren begrijpen.

Leven op water

De Dokkumer Ee

De Dokkumer Ee speelde eeuwenlang een belangrijke rol als verbindingsweg tussen Leeuwarden en Dokkum. De oorsprong van deze waterweg gaat terug naar de 13e of 14e eeuw, toen er een kanaal werd aangelegd om verzanding en bodemverzakkingen te omzeilen. Het nieuwe kanaal werd een belangrijke route voor transport en handel, waardoor de omgeving floreerde. Langs de oevers vestigden zich scheepswerven, molens en andere industrieën, gedreven door de noodzaak van watervervoer in een tijd waarin verharde wegen nauwelijks bestonden.

Waar nu joggers langs het jaagpad lopen, trokken vroeger paarden trekschuiten met passagiers van Dokkum naar Leeuwarden. Op het wateroppervlak, waar tegenwoordig vissers rustig hun hengels uitgooien, voeren ooit platte pramen volgeladen met melkbussen richting de zuivelfabrieken. Met de komst van moderne vervoersmiddelen verloor de Ee haar functie als belangrijke handelsroute. Gedurende de 20e eeuw maakte de drukke scheepvaart langzaam plaats voor recreatief gebruik. Ondanks deze transformatie blijft de Dokkumer Ee een plek waar de echo's van het verleden voelbaar zijn.

Netwerk van vaarten en sloten

Die transformatie beperkt zich natuurlijk niet alleen tot de Dokkumer Ee, maar heeft invloed in het hele achterland - of misschien kun je in dit geval beter spreken van achterwater. Om al die melk van de verschillende boeren op de juiste plek te krijgen was er

een heel netwerk aan kanalen, vaarten en sloten dat over het hele gebied van Wetterwâlden heen lag. Boeren brachten dagelijks hun melk naar Gytsjerk, waar het werd verwerkt onder de rook van de imposante schoorsteen. En daar verschole in het landschap, de Stoomzuivelfabriek Trynwâlden, opgericht in 1896. In een tijd waarin stoommachines en elektrische verlichting nog nieuw waren, symboliseert de fabriek vooruitgang en samenwerking. Voor velen was deze fabriek een teken van verbinding en moderniteit die zelfs de afgelegen Friese dorpen bereikte.

De Elfstedentocht

We kunnen het niet over de Ee en het water van Bûtenfjild hebben zonder ook even stil te staan bij de trots van de Friezen en misschien wel van heel Nederland: de Elfstedentocht. Hoewel het al een tijdje geleden is dat de tocht der tochten verreden is - 1997 - is en blijft dit belangrijk cultureel erfgoed. In Bartlehiem vind je het beroemde bruggetje waar de schaatser niet één maar twee keer langs komen en al behoorlijk aan het einde van de tocht nog wat aanmoediging krijgen van het hossende en dansende publiek.

In Gytsjerk vind je ook een brug die iets met de Elfstedentocht te maken heeft; het elfstedenmonument - of ook wel: de tegeltjesbrug. Met meer dan 6000 tegeltjes zijn in een mozaïek de silhouetten gemaakt van vijf schaatser. Op elk van die 6000 tegeltjes staat een foto van iemand die de tocht minimaal eens in zijn leven heeft uitgereden.

Werk aan de winkel

Door alle veranderingen is de kwaliteit van het waternetwerk langzaam maar zeker achteruitgegaan. Waterwegen zijn onderbroken of dichtgegroeid, en als ze zijn dichtgegroeid is het onduidelijk wie er verantwoordelijk is voor onderhoud. Oorspronkelijke verbindingen zijn vervallen, sluizen werken niet goed, haventjes buiten gebruik gesteld of onherkenbaar geworden en niet meer bereikbaar. Wat ooit een netwerk van kanalen en vaarten was, ligt nu voor een deel stil. De dorpen rondom het gebied zijn niet langer met elkaar verbonden door het water.

Wetterwâlden heeft over de eeuwen heen veel te danken aan het water. Dat zie je terug in het landschap, in de ligging van dorpen en voorzieningen. En als je op het water bent, voel je de mogelijkheden en het verlangen om al die waterwegen, dat grote netwerk, weer in ere hersteld te zien. Daar ligt een grote uitdaging en ook een kans voor de toekomst. De mensen hier zijn gewend aan hard werken en hebben het landschap telkens weer zien veranderen. Van de monniken die de turf uit het moeras haalden en er landbouwgrond van maakten, tot de scheepsbouwers en fabrieksmedewerkers die de melkvaart mogelijk maakten - allen hebben ze iets van de vloeibaarheid van water in hun bloed zitten.

Trynwâlden

Trynwâlden is een gebied met een grote variatie aan landschappen en natuur. Het is een dekzandrug-eiland gelegen op een van de uitlopers van het Drents Plateau. Ten opzichte van omliggende gebieden is deze zandgrond hoger gelegen en relatief droog, dus zeer geschikt voor vroege bewoning en de groei van bossen. De zeven dorpen uit de legende van Trynstje-muoi liggen op de relatief smalle en besloten zandrug, tussen de hoge en oude bomen die het gebied rijk is.

Verschillende landschappen

Tegelijkertijd vind je op korte afstand ook andere soorten landschappen. Dat heeft alles te maken met de unieke geografische ligging. De lagere delen die Trynwâlden omringen, zijn los van elkaar ook weer erg verschillend. Naar het noorden en westen vind je een weids en vlakker landschap, dat vroeger bestond uit overstromende kwelders en terpen die bewoond werden. Ten zuiden kom je terecht in plassen, rietmoerassen en laaggelegen veenlanden die onderdeel zijn van het Bûtenfjild. Naar het oosten is de overgang geleidelijker dan naar het westen, maar ook hier wordt het landschap uitgestrekter en weidser.

De parelketting

Vanaf de relatieve veiligheid van het zand krijg je echt het gevoel dat het landschap van Wetterwâlden smûk en iepen is. Deze natuurlijke rijkdom en veiligheid oefent al vele eeuwen aantrekkingskracht uit op de mens. Vanaf de late middeleeuwen weten de adellijke families en de stadselite van Leeuwarden en Dokkum hun weg te vinden naar het gebied. Ze betrekken bestaande states en stinzen en laten ook nieuwe buitenplaatsen bouwen. Van de negen grote states die het gebied op zijn hoogtepunt rijk was, staan er nu nog vier (gedeeltelijk; van de Heemstra State is alleen het park nog te bezoeken): Stania State, de Klinze, Vijversburg en Heemstra State.

Tuinen van Roodbaard

Rondom de states lieten de rijke families prachtige parken aanleggen om hun status te benadrukken. Een van de

mooiste van die tuinen - van heel Nederland - ligt rondom Stania State en is aangelegd door de vermaarde tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard. In de eerste helft van de 19e eeuw ontwierp hij deze tuin. Daarin volgt hij de visie van de Romantiek; het moest er natuurlijk en landschappelijk uitzien. Als je hier gaat wandelen, vind je een afwisseling tussen speelse waterpartijen, slingerende paadjes, en mooie doorkijkjes over grasvelden en bospartijen. Tegenwoordig kun je op het landgoed van Stania State na je wandeling genieten van een High Tea in het restaurant dat je er vindt.

Ook bij de Klinze en even verderop bij Park Vijversburg in Tytsjerk vind je een tuin van Roodbaard. Net zoals vroeger benadrukken deze prachtige tuinen de rol van Trynwâlden als de parelketting van Leeuwarden en Dokkum. Het is een gebied dat je op verschillende manieren uitnodigt om eraan deel te nemen. Je kunt er prachtig wandelen in de tuinen of op een van de vele omliggende landweggetjes. Je kunt een mooie fietstocht maken waarin je je kunt laten verrassen door de verschillende typen landschappen die je hier aantreft, of je kunt een rondje varen om eens vanuit een heel ander perspectief van dit prachtige en pittoreske gebied te genieten.

Paaltjasker in de Houtwiel

Erwaarde cultuurhistorie

Zeldzaam molentype

De Paaltjasker is een zeldzaam molentype dat altijd beeldbepalend is geweest in de Houtwiel. In de jaren 30 raakte het gebruik van Tjaskers in verval en verloren ze de concurrentievervalsing van de metalen Windmotor. In Nederland zijn nog ongeveer 25 Tjaskers te vinden waarvan 11 in Friesland. Kenmerkend is de paal die de molenaar ondersteunt.

Restauratie

In 2017 is met een storm de Tjasker stukgewaaid. Inmiddels is deze gerepareerd en teruggeplaatst op zijn vertrouwde plek langs de Goddelooze Singel. We zijn als Staatsbosbeheer trots dat we een stuk cultuurhistorie kunnen bewaren en tonen aan onze bezoekers. (Foto 3979)

Bûtenfjild

Het Bûtenfjild is een waterrijk en groen gebied dat zich goed leent voor recreatie. Je kunt er fijn wandelen, fietsen en varen. Je maakt er kennis met een grote variatie tussen gras- en weilanden, petgaten, bossen, waterplassen en uitgestrekte rietvelden. Al die verschillende landschappen zorgen samen voor een complex ecosysteem waarin verschillende soorten dieren en planten zich thuis voelen. Je treft hier bijvoorbeeld otters in het wild, en ook weidevogels voelen zich hier thuis. Het is bijzonder dat hier een groot gebied volledig aan de natuur is teruggegeven. Het Bûtenfjild mag volledig zijn eigen gang gaan.

Hoogveen en moeras

Ooit was dit onland, een onafzienbaar hoogveengebied; moerassig, drassig en dus gevaarlijk. Er gaan nog steeds verhalen rond onder bewoners over mensen die in het moeras zijn gezakt en verdronken zijn. Omdat het land zo gevaarlijk en moerassig was, bleef het gebied tot in de recente geschiedenis vrijwel alleen via het water toegankelijk. Dat begon ooit met de Cisterciënzer monniken, die vanuit Klooster Klaarkamp het veen in gingen om dat te ontginnen. Turf en nabijgelegen klei waren belangrijke brand- en grondstoffen om bakstenen te bakken.

Een goede manier om dit gebied te leren kennen is de lange wandelroute van de Noardlike Fryske Walden - die in totaal zo'n 165 kilometer beslaat. Een aantal van de etappes voert je al slingerend langs de verschillende meren en reservaten die het Bûtenfjild rijk is. Dit wandelpad verbindt het Bûtenfjild en ook het naastgelegen Trynwâlden op een natuurlijke manier met de grotere omgeving.

Je bent er zo

Als je vanaf station Feanwâlden het Bûtenfjild in fietst, sta je binnen 10 minuten tot je knieën in het veenlandschap (als je dat wil natuurlijk). Je kunt er gemakkelijk een fiets huren om kennis te maken met deze onontdekte en ongerepte natuur. Veel van de infrastructuur - rechte lange wegen - die je nu in het gebied aantreft zijn pas na de Tweede Wereldoorlog aangelegd, en ook de natuur is vaak relatief 'nieuw'. Natuurgebieden als het Ottema-Wiersma reservaat zijn pas in de afgelopen eeuw teruggegeven aan

de natuur - het genoemde reservaat is dan ook vernoemd naar de twee boeren die hun land hebben teruggegeven aan de natuur.

Weinig voorzieningen, echte ongereptheid

De dorpen die als een soort hoefijzer om het Bûtenfjild heen liggen, waren door de eeuwen heen lange tijd voor aan- en afvoer afhankelijk van het water. Dankzij de technologische ontwikkelingen van de moderne tijd is het gebied ineens toegankelijk geworden voor auto en fiets. Dat zorgt voor de ietwat vreemde situatie dat het gebied nog niet echt ingericht is op toerisme. Natuurlijk zijn er her en der restaurants en cafés te vinden, maar de meeste dorpen in de omgeving hebben bijvoorbeeld geen duidelijk aanwijsbaar centrum waar je je kunt vermaken. Al met al biedt dit gebied iets unieks, omdat het nog niet door het grote publiek is ontdekt: rust, ruimte, natuur en echte ongereptheid. Het is tegelijkertijd dichtbij de stad en gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer en voelt toch als ver van de hectiek van de wereld. Of je nu komt wandelen of kiest voor een dag kanoën, onder de uitgestrekte blauwe hemel van het Bûtenfjild kun je tot rust komen en echt even uitwaaien.

Met de monnik het veen in

Ooit kon je in het drassige veengebied van Bûtenfjild monniken zien, gekleed in hun herkenbare 'schiere' pijen - het grijs van de Cisterciënzer orde. Met gereedschap op hun schouder en het zweet op hun voorhoofd, of varend op een van de vele pramen en platbodems om gewonnen turf te vervoeren. Ze kwamen en gingen naar Klooster Claercamp, dat nabij Rinsumageast lag. Ze waren op zoek naar grondstoffen, in dit onherbergzame maar vruchtbare gebied, om een steeds groter gebied binnen het bereik van het woord van God te brengen.

Landschapsvormende kracht

De Cisterciënzers hadden veel invloed op de vorming van het landschap zoals we dat nu kennen. Een heel netwerk van kloosters en abdijen lag verspreid over Nederland en Noordwest-Europa. Het klooster in Rinsumageast is een dochterklooster van Riddaghausen in Duitsland en was het eerste in Noord-Nederland. Deze kloosters maakten van de kerk een machine met landschapsvormende kracht. Vele duizenden handen van monniken en lekenbroeders namen het gereedschap op.

In Claercamp werd het gestoken turf gebruikt om de ovens hoog te stoken. Ovens die nodig waren om van de klei rondom het klooster 'kloostermoppen' te bakken. Dit waren bakstenen die het mogelijk maakten om grotere en veiligere gebouwen te bouwen, zoals stinsen (steenhuizen), waarvan je vooral in Friesland veel voorbeelden had. Een stins is een woontoren van dikke bakstenen, waar voorname mensen toevlucht zochten in tijden van gevaar. Bijna alle stinsen zijn weer verdwenen, op enkele na dan, zoals de rond 1300 gebouwde Schierstins in Veenwouden.

Vooruitgang op de kaart

Als je oude kaarten van Bûtenfjild bekijkt, zie je dat er in de vele honderden jaren die volgen op de tijd van Klooster Claercamp een voortdurende strijd plaatsvindt tussen mens en natuur. Langzaam wint de natuur terrein terug, om het vervolgens weer prijs te geven. Een uitvinding die daarbij benoemd moet worden is de molen. De molen maakt het namelijk mogelijk om grote gebieden grond op mechanische wijze af te wateren en beschikbaar te houden

voor vee en akkerbouw.

Op zijn hoogtepunt bezat het Klooster Claercamp zo'n 2600 ha grond en 80 boerderijen. Daarnaast was het met zijn bakstenen en pioniersrol in Noord Nederland verantwoordelijk voor de stichting van meerdere kloosters van de Cisterciënzers, waaronder bijvoorbeeld Aduard in Groningen. Het klooster is er lang niet meer, het werd aan het einde van de 16e eeuw opgeheven. Desondanks heeft het werk van de schiere monniken de weg geëffend voor alles wat daarna is gekomen. Het legde de basis voor wat boeren, geholpen door technologie, daarna zijn blijven doen.

A wide, flat green field under a cloudy sky. In the foreground, there are tall, golden-brown reeds or grasses. Two horses are visible: a brown horse on the left and a grey horse on the right. In the distance, there are some trees and a small building.

De boer van de toekomst

Wetterwâlden is een gebied
waar al eeuwenlang gewerkt wordt
door boeren. Met knoestige handen,
een blauwe overall en groene
kaplaarzen, die goed kleuren met de
blauwe lucht boven en de groene
begroeiing. Je ziet dat hij trots is
op zijn pleats, zijn boerderij.
Vol met schapen, lammetjes, konijnen,
eenden, koeien en de hond Brún.
In zijn woorden hoor je dat het
iemand is met een gevoel van
verantwoordelijkheid en
betrokkenheid. Aan het geluid
van zijn stem hoor je dat
hij zachtvaardig kan zijn,
maar ook dat hij
realistisch is.

Nieuwe manieren om het land te benutten

Het landschap waar deze boer in staat, verandert geleidelijk – een verschuiving die deel uitmaakt van een bredere regionale en landelijke trend om toeristen aan te trekken die zowel natuur als cultureel erfgoed waarderen. De focus ligt nu op duurzaam toerisme en het behoud van het landschap. De boer zoekt naar manieren om zijn bedrijf voort te zetten, terwijl hij geconfronteerd wordt met toenemende regelgeving en hogere kosten die het traditionele boeren bemoeilijken. In plaats van vast te houden aan het verleden, kiest hij ervoor zijn land op een nieuwe manier te benutten. “We kunnen er nog niet van rondkomen; we doen het uit liefde voor het gebied.” Kleinschaliger, met roege mest in plaats van gier. Het verdienmodel moet op de schop om de natuur in stand te houden, want waar de natuur vroeger een bondgenoot was, vormt ze nu een bedreiging voor het inkomen van de boer. Hij wordt verwacht de natuur te onderhouden en terug te geven aan de gemeenschap, maar verdient daar momenteel niets aan. Land teruggeven levert wel iets op, maar daarna daalt de waarde aanzienlijk, wat een scheve situatie creëert. Dit maakt het voor boeren moeilijk om volledig achter de omslag te staan. Daar ligt een opdracht voor ons als maatschappij: als we willen dat de boer met oog voor de natuur boert, moeten we dat met zijn allen mogelijk maken.

De boer en de toerist hand in hand

Een nieuwe generatie boeren onderzoekt nu hoe erfgoed en recreatie hand in hand kunnen gaan, met aandacht voor zowel het behoud van het landschap als het welzijn van

bezoekers. Zijn weiden worden nu een plek waar natuur en recreatie samenkomen. Bezoekers, op zoek naar rust, kunnen hier eenvoudige accommodaties vinden en wandelen in nieuwe en herstellende natuurgebieden. Het biedt de boer ook de kans om zijn kennis door te geven aan een generatie die naarstig op zoek is naar nieuwe verbondenheid met de natuur.

Het oude cultuurlandschap is nog steeds zichtbaar, een tegenhanger van de grote velden met raaigras die het huidige boerenland domineren. Hoewel hij soms met nostalgie terugdenkt aan zijn koeien, biedt de overstap naar een natuurcamping zijn bedrijf een nieuwe toekomst. Het land is getransformeerd tot een plek waar natuur en recreatie elkaar versterken. De boer experimenteert met nieuwe gewassen, vervult een maatschappelijke taak door zich in te zetten voor natuurbehoud, zodat de gasten in alle rust, nog een lange tijd, van het landschap kunnen genieten.

Watertoerisme in 2030

We droomden al langer van een kanotocht, al een paar jaar, en het is er nu van gekomen. Onze kinderen zijn eindelijk op een leeftijd dat het kan. Deze zomer vonden we deze route dicht bij ons huis; we genieten van een vakantie in eigen land. We kiezen bewust voor slow tourism. Mijn zoon zit voorin de grote kano, peddelt er lustig op los en een meter of vijf voor ons glijden mijn vrouw en dochter in de ochtendzon door het water.

Voor wat hoort wat

Gisteren zijn we vertrokken uit Leeuwarden en hebben via de Grutte Wielen de stad achter ons gelaten. We konden de kano's gratis meekrijgen, op voorwaarde dat we tijdens ons verblijf afval uit het water zouden opruimen. Het afval, vooral plastic, is een probleem waar ze mee worstelen in dit gebied (waar niet?). Vanaf de oevers is het moeilijk op te ruimen, maar met een kano of kajak kun je er gemakkelijk bij. Het leek ons een manier om onze vakantie wat goedkoper te maken - een klusje voor erbij. Ik had niet verwacht dat het mijn beeld van het gebied en mijn band met het water zoveel sterker zou maken. We hebben echt het gevoel dat we ons steentje bijdragen aan het veilig houden van de dieren hier en in de rest van Friesland (en voor de kinderen blijkt het een leuke speurtocht te zijn!).

Overgeven aan de rust

Je moet je er even aan overgeven; het is een avontuurlijke vakantie, maar als je eenmaal vertrokken bent, is het magisch. Vannacht hebben we met z'n vieren onder de sterrenhemel geslapen bij een aanlegplaats in de buurt van Ryptsjerk. We zetten ons tentje op tussen het riet. "Wat is het hier stil," fluistert mijn zoontje, terwijl hij met zijn hengel in zijn hand naar zijn dobber tuurt. Vanochtend zijn we vroeg vertrokken, zachtjes peddelend. De wirwar van sloten en vaarten maakt het mogelijk om telkens weer een andere route te varen. De kano snijdt moeiteloos door het stille water. Mijn oudste vist voor mij een plastic zwaard uit het water terwijl ik hem iets probeer bij te brengen over de geschiedenis van het landschap en het leven tussen het riet. Ik zeg er niet bij dat

ik die informatie ook maar uit een podcast heb, die ik gisteravond voor het slapen gaan luisterde.

Met de boer het land op

Morgenavond verruilen we onze matjes voor een matras, de sterrenhemel voor een scherm. We slapen vanavond bij de boer op het erf in een luxe tent, op een plek aan de rand van het water. Na een paar nachten in de 'wildernis' gunnen we onszelf het comfort. De boer heeft al aangeboden om ons morgen mee het land op te nemen. Hij zegt dat het - met uitzicht op een van de vele meren hier - de perfecte plek is om je gedachten eens te laten gaan en samen te filosoferen over de toekomst.

Nu zitten we aan de waterkant. Mijn kinderen drinken een glas melk, direct van de boer. Ik geniet van een biertje dat ik stiekem heb meegesmokkeld in de kano. De geluiden van de buitenwereld vervagen, en wat overblijft zijn de roep van een fuut en het ruisen van de wind door het riet.

Deze verhalen zijn tot stand gekomen in een samenwerking tussen:
Bureau Smidt, Eise Ivo Smit en Sijas de Groot in opdracht van Stichting
Wetterwâlden Bûtenfjild

Tekst: Sijas de Groot en Eise Ivo Smit.
Fotografie: Lydia Annema/Visit Friesland, pagina 4, 6, 12 en 16.
Bernard Kramer, pagina 8 en 10.
Wiesje de Groot, pagina 14.
Vormgeving: Bernard Kramer

